

A la recerca de la dona desapareguda

Publicat per [Interacció](#) [1] el 13/12/2018 - 12:00 | Última modificació: 26/10/2020 - 17:14

Jenna C. Ashton [ed.] | [MuseumsEtc](#) [2]

Fem un experiment. Què necessitem: alguna cosa per apuntar i mirada de detectiu. Acostem-nos al **museu** que ens quedi més a prop de casa. Si pot ser, de temàtica artística o històrica. Passegem-nos per les sales i observem amb atenció els materials expositius. La nostra missió és detectar **la presència de dones en el discurs museogràfic**. Un cop ben repassada l'exposició fem el recompte. Comparem-lo després amb les referències a homes. No ens enganyem. És força probable que ells guanyin per golejada. Podem repetir l'exercici aplicant altres criteris: orientació sexual, raça, classe, etc. I els resultats seran semblants: els homes heterosexuales blancs de classe benestant ens assaltaran a cada racó del museu. A fi de revertir aquesta situació Jenna C. Ashton ha editat «**Feminism and Museums: Intervention, Disruption and Change**».

Un dels pòsters reivindicatius de The Guerrilla Girls. Font: [The Guerrilla Girls](#) [3]

"Feminism and museums don't mix" (p. 17). Aquesta és la contundent afirmació de [Maura Reilly](#) [4] al pròleg. I és que segons l'escriptora i comissària, els museus d'art estan dominats, com dèiem, "by strict linear narratives in which one white **male artist** trumps another in a forward progression of avant-gardism, maintaining a **patriarchal status** quo based on white masculinist assumptions of genius and masterpiece" (ibídem). Passa el mateix amb els museus que parlen d'història o de tecnologia. Per **contrarestar** una dinàmica que arrosseguem des dels alboros de la civilització, Ashton ha assumit la tasca ingent de publicar un llibre en **dos volums** que, sumats, superen les 1300 pàgines. Tal com explica l'editora a la introducció, les espurnes que van engegar l'aventura editorial van ser l'exposició de [The Guerrilla Girls](#) [5] a la [Whitechapel Gallery](#) [6] i la victòria de Donald Trump als Estats Units. En el primer cas, el col·lectiu d'activistes anònimes va presentar els **resultats d'una enquesta** a 400 galeries d'art europees. La conclusió: els centres expositius encara no reflecteixen la **diversitat** de l'activitat artística, de la història de l'art i de la societat. Pel que fa al segon cas, Ashton se suma a les paraules de l'eurodiputada anglesa [Julie Ward](#) [7], que demanava respondre la misogínia del president americà redoblant els esforços per **enfortir el moviment feminista** (p. 47).

"The Dinner Party" de Judy Chicago va ser el punt de partida de l'Elizabeth A. Sackler Center for Feminist Art, impulsat per Maura Reilly. Imatge: [Brooklyn Museum](#) [8]

Doncs bé, la magnitud de l'obra no només demostra la **transcendència del tema** sinó també la necessitat de **generar discurs i explicar bones pràctiques** per transformar els museus d'arreu. De fet, aquest és l'objectiu del recull d'assajos: presentar "global case studies building on the ambitious practice and perseverance of curators such as Reilly, and bringing together new voices, contexts and methodologies to inform and inspire" (p. 43). Per tant, la publicació se situa en **la intersecció entre el patrimoni i els drets humans**. I és que l'editora es fa seves les paraules de [bell hooks](#) [9] (sí, en minúscula): "Feminism is a movement to end sexism, sexist exploitation, and

oppression". És a dir, el feminisme és una **lluita contra la desigualtat**, també de raça i de classe.

Aquest esperit vertebrava els més de 50 capítols escrits per autores de 21 països diferents. Si hooks va inaugurar el feminisme interseccional, «Feminism and Museums» posa en pràctica el **discurs transversal** i reuneix un ventall variat de veus: professores universitàries, professionals del sector, comissàries, artistes, directores de museus, activistes. I totes, és clar, amb **accent femení i feminista**. El punt en comú dels casos pràctics i dels projectes que es porten a col·lació és el fet d'haver desenvolupat "a series of methodologies of **creative resistance** to intervene, disrupt and make change in spite of socio-political pressures" (p. 50).

Els capítols s'organitzen en un total de sis parts, tres en cada volum. Aquest n'és l'ordre:

- **Theory into practice:** els primers capítols mostren com posar en pràctic la teoria feminista i a la vegada situen el tema en el context social i històric.
- **Founded on feminism:** en aquest apartat es presenten diversos estudis de cas en què el pensament feminista vertebrava el discurs artístic o museístic.
- **Artist interventions:** aquí les artistes expliquen els seus projectes per introduir el feminisme en els museus.
- **Curatorial disruption:** les comissàries i arxiveres són les protagonistes d'aquesta part.
- **Education and activism:** el llibre també posa l'èmfasi en la mediació artística i la funció sociopolítica dels museus i la seva relació amb la creació d'un relat igualitari.
- **HerStories:** finalment, en aquest calaix de sastre de projectes i aproximacions que se centren en la marginalització de les històries de les dones

Una de les imatges recuperades pel museu per crear “una narrativa entorn a la mar que inclogui la dona”.
Imatge: [Museu Marítim de Barcelona](#) [10]

A casa nostra hi ha un projecte que no apareix al llibre però que d'aquí uns anys ho podria fer: el [Museu Marítim de Barcelona](#) [10] (MMB). Un dia les responsables del museu es van adonar que en el seu discurs museogràfic **no hi apareixia cap dona**. Ni una referència minúscula. Per tal de revertir la situació va néixer '[Dona'm la mar](#) [11]'. La iniciativa, encapçalada per [Laija Seró](#) [12] i [Catalina Gayà](#) [13] no pretenia muntar una exposició puntual sobre el paper de les dones al mar, sinó **redefinir tot el discurs en clau de gènere**. De manera paral·lela, la institució va aprovar el juny de 2016 [Pla d'Igualtat](#) [14] del Consorci de les Drassanes Reials i el MMB, va crear una Comissió d'igualtat paritària i va nomenar una Agent d'Igualtat, Irene Arenas. En parla Clàudia Rius en [un reportatge](#) [15] a Núvol.

En definitiva, “Feminism and Museums” és un document monumental i una **lectura imprescindible**. Qualsevol museu que en ple segle XXI ometi la meitat de la població mundial no pot ser vàlid. Per extensió, i seguint l'estela de hooks, **tots els col·lectius i poblacions han de formar part del museu** perquè formen part de la societat. Encara que el recent «[Museus 2030](#) [16]: **Pla de Museus de Catalunya**» no inclou cap referència explícita a la perspectiva de gènere, l'objectiu específic 5.3 (“Incentivar el compromís social del museu i la participació de la ciutadania”) considera que “perquè un museu sigui percebut d'aquesta manera, com una part essencial de la comunitat, cal que tota la comunitat se senti representada en les seves col·leccions i en els seus programes”. L'objectiu 2.4 (“Donar suport tècnic i econòmic als museus per replantejar i innovar la seva missió museística i renovar les seves infraestructures i museografies”) ha de permetre dur a terme aquesta transformació. Tant de bo quan visitem els museus catalans l'any 2030 no haguem d'anar **a la recerca de la dona desapareguda**.

I per acabar, una mica d'humor de la mà dels "[Artoons](#) [17]" de Pablo Helguera:

“Hicimos una expo feminista que tuvo tanto éxito que decidimos que ya podíamos volver a nuestra programación habitual de machirulos.”

Podeu consultar els dos volums al [Centre d'Informació i Documentació](#) [18]

Ashton, Jenna C [Ed.] (2017-218). «[Feminism and Museums: Intervention, Disruption and Change](#) [19]». 2 Vol. Edinburgh : MuseumsEtc

També podeu llegir el pròleg de Maura Reilly:

Reilly, Maura (2017). «[Notes from the Inside: Building a Center for Feminist Art](#)»[20] Obtingut a: <https://www.maurareilly.com> [21]

[Inicieu sessió](#) [22] o [registreu-vos](#) [23] per enviar comentaris

Categories: Llibre

Etiquetes: estudis socials de la cultura

Etiquetes: equipaments culturals

Etiquetes: desigualtats culturals

- [24]

URL d'origen: <https://interaccio.diba.cat/CIDOC/blogs/2018/recerca-dona-desapareguda>

Enllaços:

- [1] <https://interaccio.diba.cat/members/interaccio>
- [2] <https://cercles.diba.cat/cgi-bin/koha/opac-search.pl?q=Provider:MuseumsEtc>,
- [3] <https://www.guerrillagirls.com/projects/>
- [4] <http://www.maurareilly.com/index.html>
- [5] <https://www.guerrillagirls.com/>
- [6] <http://www.whitechapelgallery.org/exhibitions/guerrilla-girls/>
- [7] http://www.europarl.europa.eu/meps/en/124963/JULIE_WARD_home.html
- [8] https://www.brooklynmuseum.org/exhibitions/dinner_party
- [9] https://ca.wikipedia.org/wiki/Bell_hooks
- [10] <http://mmb.cat/>
- [11] <http://mmb.cat/projectes/donam-la-mar/>
- [12] <https://twitter.com/laiasero?lang=ca&lang=ca>
- [13] <https://twitter.com/catalinagaya?lang=ca>
- [14] <https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/pla-igualtat.pdf>
- [15] <https://www.nuvol.com/noticies/el-paper-de-les-dones-als-museus-fets-no-paraulas/>
- [16] <https://interaccio.diba.cat/blogs/2017/09/29/museus-2030-pla-de-museus-de-catalunya>
- [17] <https://interaccio.diba.cat/CIDOC/blogs/2018/art-riure-art>
- [18] <http://www.diba.cat/web/cerc/cidoc>
- [19] <https://cercles.diba.cat/cgi-bin/koha/opac-detail.pl?biblionumber=45908>
- [20] https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/forewordproof_v2.pdf
- [21] <https://www.maurareilly.com>
- [22] <https://interaccio.diba.cat/>
- [23] <https://interaccio.diba.cat/form/alta-comunitat>
- [24] <https://interaccio.diba.cat/node/7731>